

V Bruselu dne 7.6.2017
COM(2017) 295 final

**SDĚLENÍ KOMISE EVROPSKÉMU PARLAMENTU, RADĚ, EVROPSKÉMU
HOSPODÁŘSKÉMU A SOCIÁLNÍMU VÝBORU A VÝBORU REGIONŮ**

Vznik Evropského obranného fondu

Úvod

EU čelí zvýšené nestabilitě a konfliktům v sousedních zemích a objevují se nové bezpečnostní hrozby. Není pravděpodobné, že by se tato situace v blízké budoucnosti změnila. Občané čím dál tím víc očekávají ochranu v rámci svých hranic a za nimi, neboť rozsah těchto problémů je takový, že žádný členský stát je nemůže řešit sám.

Bezpečnost evropských občanů je především evropskou odpovědností. Členské státy si tuto skutečnost uvědomují a investují znovu do obrany. Dvacet osm současných členských států vynakládá 1,34 % HDP na obranu (v případě EU27 je toto číslo 1,32 %) a evidentně je třeba dělat víc.

Aby Evropa byla připravena čelit zítřejším hrozbám a chránit své občany, musí posílit svou strategickou autonomii. Vyžaduje si to rozvoj klíčových technologií v důležitých oblastech a strategických schopnostech, aby byla zabezpečena vedoucí pozice v oblasti technologií. Spolupráce na všech úrovních je jediná cesta, jak splnit očekávání občanů EU. Podporou spolupráce může Evropská unie pomoci maximalizovat výstupní hodnotu a kvalitu investic do obrany.

Z tohoto důvodu byla obranná politika určena jako jedna z prioritních oblastí činnosti v politických směrech předsedy Junckera. V roce 2016 Evropská unie položila základy pro silnější evropskou obrannou politiku. Jako součást komplexního obranného balíčku, který sleduje globální strategii EU v oblasti bezpečnosti a obrany, přijala Komise evropský obranný akční plán¹.

V tomto akčním plánu jsou stanovena opatření potřebná k dosažení větší evropské spolupráce v oblasti obrany a podpory konkurenceschopnosti evropského obranného průmyslu. Navrhuje se v něm zřízení Evropského obranného fondu. Fond by měl členským státům pomoci učinit ze spolupráce normu a rozvíjet a získat tím klíčové strategické obranné schopnosti. Evropská rada uvítala tuto iniciativu a rovněž záměr Komise předložit návrh na zřízení Evropského obranného fondu v první polovině roku 2017².

Nyní je třeba tento mandát splnit. Čas utíká rychle. S realizací Evropského obranného fondu se musí rychle pokročit.

Pokračuje práce na přípravě výzkumné části Evropského obranného fondu. Komise předkládá v současné době legislativní návrh na zřízení Programu rozvoje evropského obranného průmyslu. Návrh odráží intenzivní dialog se všemi zúčastněnými stranami, zejména s členskými státy. Uskutečňovala se úzká spolupráce s vysokou představitelkou a Evropskou obrannou agenturou (EDA). Toto sdělení také představuje nástroj pro podporu společného pořizování obranných schopností členskými státy. Další opatření se budou přijímat v následujících fázích zřizování fondu.

Evropský obranný fond se musí stát klíčovým faktorem pro budoucnost evropské obrany. Podpoří úroveň ambicí, na níž se Unie dohodne při projednávání různých scénářů týkajících se evropské bezpečnostní a obranné unie, jak je uvedeno v diskusním dokumentu o budoucnosti evropské obrany³.

¹ COM(2016) 950.

² Viz bod 12 závěrů Evropské rady ze dne 15. prosince 2016.

³ Viz diskusní dokument o budoucnosti evropské obrany COM(2017) 315.

1. Proč potřebujeme Evropský obranný fond?

Nehledě na různé iniciativy v posledních letech je prostředí evropského obranného průmyslu charakterizováno nedostatečnou úrovní a kvalitou investic do rozvoje a získávání budoucích schopností. Členské státy dostatečně nespolupracují a více než 80 % veřejných zakázek a 90 % výzkumu a technologického vývoje se uskutečňuje na vnitrostátní úrovni. Přetrvává vysoká míra roztržičnosti – v Evropě je 178 různých zbraňových systémů oproti 30 v USA. Příliš malá koordinace v obranném plánování vede k neefektivnímu využívání peněz daňových poplatníků, zbytečné duplicitě a neoptimálnímu rozmístění obranných sil. V jednotlivých členských státech se výše výdajů na obranu značně liší. K realizaci společných obranných schopností je třeba větší solidarity, mimo jiné i s využitím rozpočtu Unie.

Na úrovni EU: Komise, vysoká představitelka Unie pro zahraniční věci a bezpečnostní politiku a Evropská obranná agentura mohou podstatně pomoci členským státům v koordinovaném plánování a společném rozvoji budoucích schopností. Účelné budou tyto kroky:

- Systematické určování priorit evropských obranných schopností na základě nové úrovně ambicí EU v bezpečnosti a obraně. Tato úroveň ambicí vychází z globální strategie EU a byla schválena Evropskou radou⁴. Plán rozvoje schopností, který bude revidován v roce 2018, bude klíčovou referenční hodnotou na úrovni EU. Případně se přihlédně také k iniciativám v rámci regionální a mezinárodní spolupráce, které přispívají k uplatňování priorit EU.
- Větší transparentnost a politické směřování ve vnitrostátním plánování schopností. Koordinovaný každoroční přezkum v oblasti obrany podpoří větší koordinaci v plánování národní obrany a zvýšenou evropskou spolupráci v oblasti obrany.
- Mechanismus společného financování předpokládaný v Evropském obranném fondu by měl přinést strukturální posun směrem k větší spolupráci v oblasti obrany.

Koordinace investičních rozhodnutí vyžaduje společné určení potřeb a priorit. Ty i nadále zůstanou v rukou členských států. Některé z těchto priorit už byly stanoveny, například systémy dálkově řízených letadel (RPAS/drony), doplňování paliva za letu, družicová komunikace a kybernetika⁵. Tyto priority byly potvrzeny v globální strategii EU, v níž se určují další prioritní oblasti schopností, kde Evropa potřebuje investovat a podporovat vývoj založený na spolupráci, včetně: zpravodajství–pozorování–průzkumu, autonomního přístupu do vesmíru a trvalého pozorování Země a také námořní bezpečnosti.

Rozhodující je zvýšení míry koordinace investic mezi členskými státy v celém průmyslovém cyklu, od výzkumu po vývoj prototypů a získávání obranných schopností. Přispělo by to k vyšší efektivnosti výdajů na národní obranu, maximalizovalo inovace dosažením většího rozsahu, snížilo riziko duplicity, podpořilo interoperabilitu mezi ozbrojenými silami a větší standardizaci zařízení. Rovněž by díky tomu bylo možné sdílet rizika a náklady.

Právě proto je cílem Evropského obranného fondu poskytovat potřebné pobídky v každé fázi průmyslového cyklu. Z uvedeného důvodu bude klíčovým měřítkem jeho úspěchu značné zvýšení podílu obranných projektů založených na spolupráci v celkových výdajích na

⁴ Závěry Evropské rady ze dne 15. prosince 2016 a závěry Rady ze dne 14. listopadu 2016 o provádění globální strategie EU v oblasti bezpečnosti a obrany.

⁵ Viz závěry Evropské rady ze dne 20. prosince 2013.

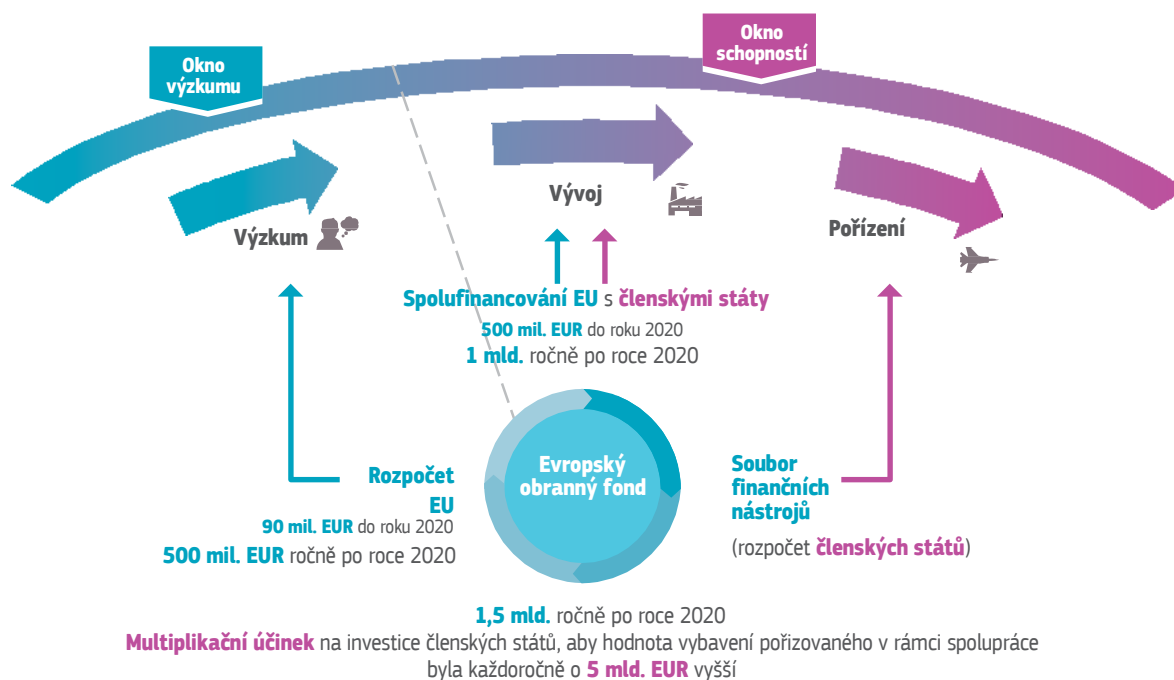
obranu⁶. Fond musí pomáhat rozvíjet technologické dovednosti a poskytovat pobídky k vytváření integrovaných a konkurenceschopných přeshraničních dodavatelských řetězců. Případná doplňkovost s civilním užitím a odpovídající evropské programy podpory civilního sektoru se budou posuzovat během programovacího cyklu a cyklu plnění. Zajišťuje se tím nejefektivnější využívání a doplňkovost evropských zdrojů pro civilní i vojenský výzkum, inovace a úsilí zaměřená na zavádění. Mimořádně důležité budou vazby na další bezpečnostní politiky EU, včetně kybernetické bezpečnosti.

2. Co je Evropský obranný fond

Evropský obranný fond se skládá ze dvou oken, které jsou právně odlišné, ale vzájemně se doplňují (viz obrázek 1). Obě se realizují postupně. Okno bude koordinovat koordinací výbor, v němž budou zastoupeny Komise, vysoká představitelka, členské státy, Evropská obranná agentura a případně průmysl. Podpora poskytovaná z rozpočtu EU bude přizpůsobena fázi příslušného průmyslového cyklu.

Různé programy a nástroje vyvinuté v rámci okna výzkumu a okna schopností budou inkluzivní a otevřené pro účast příjemců ze všech členských států. Je důležité, aby všechny společnosti bez ohledu na svou velikost a umístění v Unii mohly mít prospěch z dostupných nástrojů. Přínos by se měl projevit zejména u malých a středních podniků, na nichž stojí inovace v Evropě a mají zásadní význam v dodavatelských řetězcích.

Obrázek 1: Evropský obranný fond

Okno výzkumu už začíná financovat výzkumné a inovační produkty a technologie v oblasti obrany na úrovni EU založené na spolupráci. První kroky k budoucímu programu už byly učiněny zahájením pilotního projektu a přípravné akce s celkovým očekávaným rozpočtem 90

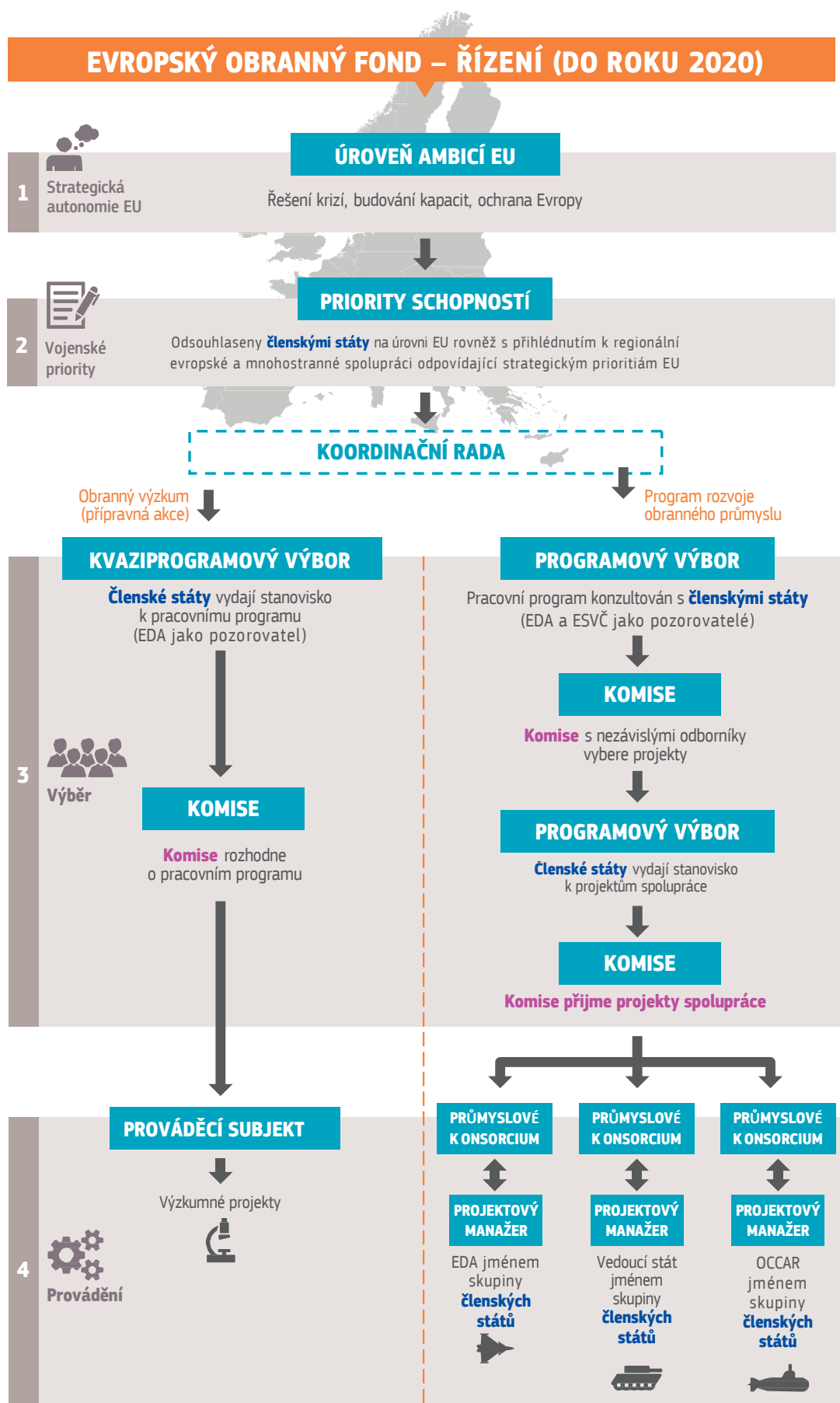
⁶ Současný podíl veřejných zakázek na evropské obranné vybavení vyčleněných na společné projekty činí kolem 22,1 %. 90 % těchto projektů založených na spolupráci jsou evropské projekty, které dosahují investic ve výši 5,1 mld. EUR.

milionů EUR za tři roky⁷. Projekty, které financuje a které mohou zahrnovat projekty zpracované v rámci stálé strukturované spolupráce (PESCO) zohledňují priority obranných schopností dohodnuté členskými státy v rámci EU. Financování bude v plné míře poskytnuto z rozpočtu EU prostřednictvím zvláštního programu EU v rámci příštího víceletého finančního rámce. Odhadovaný rozpočet bude kolem 500 milionů EUR ročně. Návrh na tento program obranného výzkumu bude předložen v průběhu roku 2018, aby se mohl provádět od 1. ledna 2021. Budoucí program obranného výzkumu bude využívat přizpůsobenou strukturu správy a řízení, která odráží specifika odvětví obrany. Bude navržen s ohledem na zkušenosti získané během pilotního projektu, přípravné akce a struktur pro správu a řízení programu Horizont 2020.

Okno schopností, jehož cílem by mělo být dosažení referenční výše 5 mld. EUR za rok ve střednědobém horizontu, podpoří společný rozvoj a získání klíčových obranných schopností. Bude respektovat priority obranných schopností dohodnuté členskými státy v EU. I když příspěvky pro okno schopností budou pocházet většinou od členských států, rozpočet EU podpoří spolupráci v oblasti obrany snížením rizika v počátečních fázích cyklu průmyslového vývoje. Tyto příspěvky poskytované prostřednictvím Programu rozvoje evropského obranného průmyslu podpoří konkurenceschopnost tohoto odvětví. Znásobí financování od členských států na podporu evropského obranného průmyslu zahájením a prováděním projektů rozvoje založených na spolupráci. Požadavek společného finančního závazku pro další vývoj konečného výrobku a zadávání veřejných zakázek na konečný výrobek nebo technologii členskými státy zaměří financování a investice EU na životaschopné projekty v prioritních oblastech. Flexibilní soubor finančních nástrojů poskytne řadu možností k řešení různých potřeb členských států při zahájení programů rozvoje založených na spolupráci po fázi prototypu a také se zřetelem na společné pořizování.

⁷ C(2017) 2262.

Obrázek 2: řízení a správa Evropského obranného fondu do roku 2020

3. Okno fondu určené pro výzkum: podpora výzkumu v oblasti obranných produktů a technologií

Obranný výzkum je důležitý, aby se rozvíjely budoucí klíčové schopnosti, překlenuly technologické rozdíly, a řešily se tak vznikající a budoucí bezpečnostní hrozby, kterým Evropa čelí. Pomáhá rozvíjet klíčové technologické know-how a dovednosti.

Komise bude mobilizovat fondy EU, aby se využily a doplnily vnitrostátní programy obranného výzkumu. Zaměření bude na činnosti rozvoje obranného výzkumu a technologií na základě spolupráce a stimulování spolupráce mezi subjekty výzkumu a technologií v celé Evropě s přihlédnutím k prioritám obranných schopností dohodnutým členskými státy v EU. Bude se postupovat dvoufázově: počáteční přípravná akce obranného výzkumu povede k významnějšímu programu obranného výzkumu EU v rámci příštího víceletého finančního rámce.

a. Přípravná akce obranného výzkumu

Rozhodnutí o financování, jímž byla zahájena přípravná akce obranného výzkumu, bylo přijato dne 11. dubna⁸. Spolu s pilotním projektem je to poprvé, kdy se z rozpočtu EU podpoří akce v obranném výzkumu a technologiích.

Na rok 2017 byl schválen rozpočet ve výši 25 milionů EUR. Komise navrhla rozpočet ve výši 40 mil. EUR na rok 2018 a 25 mil. EUR na rok 2019 (celkem 90 mil. EUR). Přípravná akce se zaměří na výzkumné oblasti⁹, které jsou rozhodující pro to, aby došlo k pokroku v rozvoji klíčových obranných systémů. Na základě priorit stanovených členskými státy, včetně priorit stanovených prostřednictvím EDA, existuje demonstrační projekt technologie obranného výzkumu a řada akcí v oblasti zásadních obranných technologií, budoucích a vznikajících průlomových technologií, standardizace a interoperability. Bude se financovat rovněž prognóza strategických technologií.

Evropská obranná agentura řídí jménem Komise provádění ročních pracovních programů přípravné akce v souladu s pověřovací dohodou podepsanou dne 31. května. Má cenné odborné znalosti a zkušenosti s organizací a řízením výzkumných projektů v oblasti obrany. EDA kromě toho pomáhala členským státům a Komisi ve stanovení výzkumných témat a podpoří i využívání výsledků výzkumu.

V provádění přípravné akce bude Komisi pomáhat skupina odborníků členských států a poradenská skupina, v níž jsou zastoupeni odborníci z průmyslu, technologicko-výzkumných organizací, akademického prostředí, EDA a Evropské služby pro vnější činnost.

V úzké konzultaci s členskými státy a odvětvími v oblasti obrany byly vyvinuty specifické způsoby provádění, aby se zohlednila specifika činností obranného výzkumu. Podpora od EU bude převážně ve formě grantů. V současné době byla uveřejněna první výzva k předkládání návrhů. Návrhy se budou hodnotit na základě excelence, vlivu, kvality a efektivnosti provádění. Skupina odborníků pro etické a právní otázky v oblasti obrany je přezkoumá z hlediska etických, právních nebo sociálních aspektů.

Podpis první dohody o grantech se předpokládá koncem roku 2017. Komise každoročně přezkoumá pokrok dosažený v provádění přípravné akce.

⁸ C(2017) 2262.

⁹ Tyto akce budou stanoveny v technologických klastrech autonomních platforem, C4ISR (velení, řízení, komunikace, výpočetní technika, zpravodajská činnost, pozorování a průzkum), účinků, ochrany sil a vojenských systémů.

Dosažené milníky:

- dohoda s Evropským parlamentem a Radou o částce 25 mil. EUR na rok 2017 pro přípravnou akci,
- schválení rozhodnutí o financování, kterým se zahajuje přípravná akce,
- dohoda o pracovním programu a podmínkách účasti (uvedených ve výzvách k předkládání návrhů a vzorových dohodách o grantech),
- podpis pověřovací dohody s Evropskou obrannou agenturou,
- uveřejnění prvních výzev k předkládání návrhů. Výzvy se zaměřují především na technologické demonstrační projekty pro bezpilotní systémy v námořním prostředí a na ochranu sil a vojenské systémy.

Další kroky:

- podpis prvních dohod o grantech – prosinec 2017,
- zajištění rozpočtu na roky 2018 a 2019, aby se v období 2017–2019 dosáhlo celkem 90 mil. EUR.

b. Směrem k zvláštnímu programu obranného výzkumu EU

Byť je přípravná akce důležitým prvním krokem, bude omezena co do trvání i rozsahu. Jejím účelem bude prokázat přidanou hodnotu obranného výzkumu a technologií financovaných Evropskou unií a připravit cestu pro zvláštní program obranného výzkumu EU v rámci příštího víceletého finančního rámce (po roce 2020). Tento přechod budou doprovázet rozsáhlé konzultace se všemi zúčastněnými stranami, včetně orgánů EU. V zájmu podpory tohoto dialogu povede Komise konzultace také se skupinou odborníků zřízenou v souvislosti s přípravnou akcí o klíčových prvcích budoucího programu obranného výzkumu.

Budoucí program obranného výzkumu se zaměří na cílené výzkumné činnosti, které podporují vývoj produktů a inovačních technologií souvisejících s obranou. Měl by se řídit schopnostmi a zaměřit se na rozhodující obranné technologie a také na průzkumný a průlomový výzkum, který má potenciál posílit technologické vedení evropského obranného průmyslu. Členské státy s pomocí EDA stanoví priority obranných schopností a priority výzkumu a technologií. Komise je zohlední v budoucím programu obranného výzkumu. Projekty budou vybrány s pomocí odborníků podle stanovených kritérií, jako je excelence a vliv, která si zpravidla vyžadují mezinárodní spolupráci. Budoucí program by měl získat širokou účast různých aktérů, včetně malých a středních podniků.

Bude se muset určit přesný vztah s následníkem programu Horizont 2020. Financování programu obranného výzkumu by se mělo oddělit od programu civilního výzkumu a nemělo by se ho dotknout.

Aby se splnila očekávání veřejnosti a odrazila vysoká úroveň ambicí, budoucí program obranného výzkumu musí mít značný rozpočet. Komise v evropském obranném akčním plánu uvedla referenční částku 500 milionů EUR ročně. EU se tak stane jedním z největších investorů do obranného výzkumu a technologií v Evropě a prvním investorem do obranného výzkumu opírajícího se o spolupráci.

Zkušenosti s řízením pilotního projektu a přípravné akce poskytnou vodítka k budoucí úloze EDA a celkovému řízení a správě budoucího programu v souvislosti s navazujícím programem. Vezmou se v úvahu existující struktury a odborné znalosti a současně budou v

přípravě a provádění programu zváženy různé možnosti, jak zapojit zúčastněné strany ze souvisejících odvětví.

Další kroky:

- pokračující dialog s členskými státy, Evropským parlamentem, Radou, EDA, průmyslem, výzkumně-technologickými organizacemi a jinými stranami zainteresovanými na přípravě programu,
- přijetí návrhu doprovázeného posouzením dopadů v roce 2018 se zřetelem na příští víceletý finanční rámec.

4. Směrem k oknu schopností fondu: podpora společného rozvoje a získávání klíčových obranných schopností

Pro společný vývoj a zadávání zakázek existují pádné ekonomické důvody, nezanedbatelné jsou však také komplikace. Programy vývoje a zadávání zakázek vyžadují společné posouzení hrozeb a potřeb a rovněž efektivní partnerství mezi zúčastněnými členskými státy a průmyslem. Společné investice, ať už ve fázi vývoje nebo zadávání zakázek, si také vyžadují úroveň synchronizace vnitrostátního obranného plánování a rozpočtových cyklů. Vysoké počáteční náklady a časová náročnost projektů mohou odradit od důležitých investičních rozhodnutí.

S některými projekty rozvoje obrany rozhodujícími pro zajištění klíčových budoucích schopností se nepokročilo, přestože již byly financovány počáteční výzkumně-technologické fáze. Proto je mimořádně důležité překlenout rozdíl mezi výzkumem a vývojem, tj. zajistit, aby se výsledky výzkumu dále rozvíjely do potřebné schopnosti. Tato fáze cyklu s sebou ovšem nese značná technická a finanční rizika, která jednotlivé členské státy nemusí být ochotny nebo schopny podstoupit. Vývoj a zejména zkoušky prototypů jsou spojeny s vysokými náklady, a technologická rizika této fáze jsou rovněž podstatná. V programech založených na spolupráci se tyto problémy překonávají snadněji a často vedou k dosažení vynikajících schopností uplatňovaných v současné době v ozbrojených silách členských států.

Zářným příkladem je evropská spolupráce v oblasti raketových technologií: investice jako střely s plochou dráhou letu Storm Shadow / SCALP nebo střely typu vzduch-vzduch Meteor a IRIS-T ukazují, že programy založené na spolupráci mohou značně přispět k dosažení úspor z rozsahu, standardizaci a interoperabilitě.

Střela Meteor zařazená do výzbroje švédských vzdušných sil v roce 2016 se považuje za jednu z nejúčinnějších střel typu vzduch-vzduch přesahujících rámec dohlednosti. Byla vyvinuta za účelem splnění potřeb šesti členských států (Spojeného království, Německa, Itálie, Francie, Španělska a Švédska) a budou jí vybaveny nejméně tři evropské základny¹⁰.

Projekty jako víceúčelový bojový letoun typu Eurofighter Typhoon rovněž ukazují, že evropské programy v oblasti obrany založené na spolupráci mohou přinést větší hospodářský prospěch. Ve studii o programu Typhoon¹¹ bylo odhadnuto, že v zúčastněných členských státech podporuje kolem 100 000 pracovních míst s vysokým podílem vysoce kvalifikovaných pracovníků. Program generoval významné technologické přínosy a zakládání

¹⁰ Eurofighter Typhoon, Dassault Rafale a Saab Gripen. Její nasazení se předpokládá také na americkém bojovém letounu typu Lockheed F-35 Lightning II.

¹¹ Hartley, The industrial and economic benefits of Eurofighter Typhoon (Hartley, Průmyslové a hospodářské přínosy letounu Eurofighter Typhoon), Yorská univerzita, York, 2008.

podniků na základě oddělení se od mateřského podniku („spin-offs“) a také dovednosti, které lze velmi dobře převádět do jiných odvětví, a dokonce přispěl k zavedení moderních obchodních postupů v průmyslu.

Vliv okna schopností na konkurenceschopnost evropského obranného průmyslu:

- Stanovení priorit strategických schopností zejména prostřednictvím plánu rozvoje schopností ve spojení s víceletým režimem financování by mělo podpořit průmysl, aby investoval do inovací.
- Okno schopností by mělo usnadnit politická rozhodnutí za účelem zahájení programů založených na spolupráci, urychlit jejich provádění a podpořit inovace v evropských dodavatelských řetězcích v oblasti obrany.
- Okno schopností by mělo podnítit spojení poptávky, které nakonec povede k průmyslovým společným podnikům a potenciálnímu sjednocení struktury evropského průmyslu.
- Okno schopností by mělo povzbudit společný nákup, který evropskému obrannému průmyslu umožní dosáhnout úspor z rozsahu a tím posílit jeho celosvětovou konkurenceschopnost.

a. Podpora společného vývoje prostřednictvím Programu rozvoje evropského obranného průmyslu

Okno schopností se bude řídit podle členských států a jejich potřeb a zdrojů. EU však může doplnit vnitrostátní financování a poskytnout pobídky s cílem zahájit rozvojové projekty založené na spolupráci. Současný návrh nařízení Evropského parlamentu a Rady, kterým se zřizuje Program rozvoje evropského obranného průmyslu, je důležitý krok v tomto směru. Návrh předpokládá rozpočet ve výši 500 mil. EUR na dva roky, z toho 245 mil. EUR na rok 2019 a 255 mil. EUR na rok 2020.

Část nákladů na rozvoj bude spolufinancovat Program rozvoje evropského obranného průmyslu. Částka 500 mil. EUR v rámci programu by proto mohla vést k značným celkovým investicím ve výši nejméně 2,5 mld. EUR v průběhu dvou let ve fázi rozvoje obranných schopností na základě spolupráce.

Evropský program rozvoje obranného průmyslu podpoří průmysl ve fázi vývoje za účelem společného investování do špičkových produktů a technologie. Program by mohl rovněž podpořit začlenění komerčních inovací do budoucích obranných projektů, např. umělé inteligence, dat velkého objemu, kybernetické ochrany, robotiky a superpočítačů.

Projekty založené na spolupráci rozvíjené příjemci programu budou muset přispět k plnění zájmů EU v oblasti bezpečnosti a obrany, zejména s ohledem na priority schopností vzájemně dohodnuté členskými státy na úrovni EU (prostřednictvím plánu rozvoje schopností) a s přihlédnutím rovněž k evropské regionální nebo mnohostranné spolupráci, která odpovídá strategickým prioritám EU. Projekty vedené cílem zvýšení konkurenceschopnosti našeho obranného průmyslu by měly pomoci dosáhnout úrovně ambicí v bezpečnosti a obraně odvozené z globální strategie EU pro zahraniční a bezpečnostní politiku, pokud jde o řešení krizí a ochranu Evropy.

Výzkumné okno programu budou doplňovat podpůrné akce, které se zaměřují na činnosti po výzkumu, na základě společných technických požadavků. Pomůže průmyslu zahájit nebo zlepšit existující rozvojové programy založené na spolupráci akcemi, které podporují stanovení společných technických požadavků, studie proveditelnosti a vývoj prototypů a zkoušení. Může se také použít k tomu, aby celoevropské průmyslové a technologické výzvy a

soutěže využily výhodu rozmanitosti evropské technologické a průmyslové základny. Mělo by podpořit inovační malé a střední podniky a usnadnit jejich začlenění do evropských dodavatelských řetězců. Mělo by snížit roztržičnost, která může bránit úsporám z rozsahu a přeshraničnímu využívání. Finanční podpora může mít především formu grantů nebo finančních nástrojů. Program pokryje pouze část nákladů na vývoj.

Zpočátku se bude vztahovat na roky 2019–2020. Způsobilé budou pouze projekty s účastí nejméně třech společností z minimálně dvou členských států. Projekty založené na spolupráci může řídit projektový manažer vybraný členskými státy, které projekt spolufinancují. Do programu budou spadat různé typy projektů. Měl by být výhodný pro rozsáhlé podniky i malé a střední podniky v odvětví obrany, čímž se zajistí co nejširší zapojení podniků a členských států. Zvýší tedy přeshraniční průmyslovou spolupráci a přispěje ke konkurenceschopnosti celého odvětví obranného průmyslu. Z tohoto důvodu část celkového rozpočtu půjde ve prospěch projektů, které umožňují přeshraniční účast malých a středních podniků.

V rámci příštího víceletého finančního rámce bude zpracován významnější program s přihlédnutím k počátečním zkušenostem. Budoucí program může umožnit zahrnutí širší škály projektů, neboť rozsah a doba trvání současného projektu jsou omezeny.

Pokud jde o řízení, Komise bude odpovědná za celkovou realizaci programu. Některé úkoly však může svěřit prováděcímu subjektu. EDA bude muset hrát klíčovou roli v určení priorit schopností, jakož i v harmonizaci technických požadavků. Bude se zúčastňovat jako pozorovatel v programovém výboru složeném ze zástupců členských států a také v poradenské skupině složené ze zástupců průmyslu a dalších odborníků v odvětví obrany. Kromě toho se na program včetně práce programového výboru bude podílet i Evropská služba pro vnější činnost, a to v souladu s platnými pravidly. Programový výbor bude poskytovat stanoviska k ročnímu pracovnímu programu a přidělování finančních prostředků Komisi na vybrané akce založené na spolupráci.

Program zajišťuje synergie s pilířem schopností stálé strukturované spolupráce. Stálá strukturovaná spolupráce (PESCO) je klíčový nástroj ve Smlouvě s cílem pomoci splnit úroveň ambicí EU v bezpečnosti a obraně, zvýšit operační schopnost EU a podpořit větší spolupráci a efektivnost v rozvoji obranných schopností. Projekty prováděné v rámci stálé strukturované spolupráce by měly zabezpečit zvýšenou průběžnou spolupráci mezi podniky v různých členských státech a přímo přispívat k cílům programu, který tudíž pro tyto projekty počítá s vyšší mírou financování.

Jelikož se však program zaměřuje na širší škálu projektů, účast v PESCO nebude nezbytnou podmínkou pro obdržení podpory v rámci programu. Pro podporu mohou přicházet v úvahu také jiné projekty, které přispívají k rozvoji společně dohodnutých priorit v oblasti schopností, včetně projektů prováděných v rámci EDA nebo na základě regionální spolupráce v souladu s bezpečnostními a obrannými zájmy EU.

Další kroky:

- Jednání s členskými státy za účelem zahájení přípravy seznamu případných projektů, které by mohly mít přínos z podpory v rámci Evropského programu rozvoje obranného průmyslu.
- Rychlé posouzení a přijetí spolunormotvůrci. K tomu bude zapotřebí silné podpory Evropského parlamentu a Rady. Komise proto navrhne zařadit Evropský program rozvoje obranného průmyslu mezi legislativní priority, aby se mu všechny tři orgány věnovaly přednostně. Dohoda s Evropským parlamentem a Radou začátkem roku 2018 umožní financování prvního projektu v roce 2019.

- Příprava ambicióznějšího Programu rozvoje obranného průmyslu v příštím víceletém finančním rámci s referenční částkou 1 miliardy EUR ročně s cílem umožnit značné celkové každoroční investice do obranných schopností na základě spolupráce v Evropě.

b. Výhled do budoucna: příprava půdy pro společné získávání schopností

Vývoj a získávání obranných schopností jsou spolu provázány, zejména pokud jde o financování. S cílem využít podporu v rámci Programu rozvoje evropského obranného průmyslu bude muset průmysl prokázat, že se členské státy zavázaly společně financovat další vývoj způsobilé akce a pořizovat si konečný výrobek nebo technologii koordinovaným způsobem, kromě jiného případně i prostřednictvím společného zadávání veřejných zakázek. Takový závazek by zabezpečil, že příspěvek z rozpočtu EU se poskytne pouze na projekty, u nichž lze oprávněně očekávat, že jejich rozvoj povede na jedné straně k zadávání veřejných zakázek a na druhé straně, pokud se uskuteční koordinovaně, k optimalizaci investic a zajištění synergií.

Zadávání veřejných zakázek v podstatě zůstává v rukou členských států. Proto je potřebné prozkoumat další pobídky, aby se dal podnět ke kooperativnějšímu pořizování vojenského vybavení, s jeho výhodami z hlediska interoperability, úspor z rozsahu, podpory životaschopné evropské průmyslové základny, úspor životního cyklu, pokud jde o údržbu, logistickou podporu a zařízení pro odbornou přípravu a řídicí strukturu. Tyto pobídky by mohly také usnadnit řešení mezinárodního vybavení a společného vlastnictví, která mohou být vhodná zejména pro schopnosti nepoužívané nepřetržitě (např. strategická přeprava).

Finanční soubor nástrojů

I když úloha rozpočtu EU je nezbytně omezena, pokud jde o získávání obranných schopností, Komise může členské státy podpořit v mnoha ohledech, zejména jim může pomoci zavést nejvhodnější finanční mechanismy pro společné získávání obranných schopností, které šetří náklady. V současné době projekty zadávání veřejných zakázek na základě spolupráce projednávají a provádějí většinou zapojené členské státy případ od případu. Znalosti a osvědčené postupy týkající se možných finančních mechanismů se systematicky nezaznamenávají, nestandardizují ani nesdílejí k prospěchu všech členských států. I když členské státy mají velké množství vnitrostátních znalostí a odborných zkušeností v tom, jak provádět vnitrostátní zadávání veřejných zakázek v oblasti obrany, pocítují navíc nedostatky, pokud jde o odborné poznatky a nástroje v případě projektů založených na spolupráci. Informace a nástroje pro optimální finanční mechanismy nejsou k dispozici na jednom místě. Každý projekt rozvoje a zadávání veřejných zakázek založený na spolupráci má jedinečné požadavky a charakteristiky, a nebylo by proto vhodné používat jediný univerzální přístup. Řada problémů, na které naráží projekty založené na spolupráci, se však opakuje, proto by tedy byl důvod k tomu mít hotový soubor nástrojů a také odborné znalosti s cílem získat informace o jejich používání v konkrétních souvislostech projektu, které jsou k dispozici na požádání. Komise ve spolupráci s členskými státy určila některé nejčastější problémy a možné způsoby jejich řešení.

- První problém je využívání synergií a synchronizace výdajů rozpočtu: spolupráce mezi členskými státy může vést k synergiím a úsporám z rozsahu, ale využívání těchto synergií je často brzděno nedostatkem synchronizace v plánování příspěvků do rozpočtu, což naopak může vést ke zpoždění v dostupnosti finančních prostředků pro projekty založené na spolupráci. Možný způsob, jak řešit tento problém, je sdružování vnitrostátních prostředků pro financování konkrétních projektů založených na

spolupráci¹², což by umožnilo potřebnou míru koordinace a synchronizace rozpočtu po dlouhou dobu a zamezilo nedostupnosti finančních prostředků v daném roce.

- Druhý problém spočívá ve spravedlivém sdílení rizika a nákladů: náklady na rozvoj schopností mohou být ze začátku „omezeny“ na (potenciálně malý) počet zúčastněných členských států, i když by následně mohly vytvořit přínos pro ostatní (např. obstarávání sériového vybavení). Je možné vyvinout mechanismy, které členským státům poskytnou „kompenzace“ pomocí rozvoje mechanismu úhrady nákladů, přičemž se ostatní členské státy zúčastní na získávání schopností. Zahrnuje to možnost vytvoření finančních nástrojů spojených s projektem. Jsou-li tyto nástroje zaručeny, mohly by se použít také k vydávání kapitálových nástrojů (dluhových či kapitálových) v zájmu pružnější struktury a zajištění plné dostupnosti zdrojů, kdykoli je jich potřeba.
- Třetí problém je zamezení finančním omezením v dodavatelském řetězci: rozvoj schopností zajišťují různé strany obranného dodavatelského řetězce – dodavatelé velkých systémů, kteří působí jako hlavní dodavatelé, ale také malé a střední podniky a zprostředkující společnosti jako subdodavatelé. Ty mohou mít potíže s přístupem k potřebnému financování. Aby se tyto potíže překonaly, mohly by se použít správně zaměřené finanční nástroje, jako jsou záruky, k zajištění úvěrů pro (sub)dodavatele.
- A nakonec další optimalizace a přidané hodnoty spolupráce mezi členskými státy lze dosáhnout prozkoumáním alternativních forem konečných vlastnických struktur schopností (např. společné vlastnictví nebo leasingový režim).

Výše uvedené nástroje budou společně tvořit součást souboru finančních nástrojů Evropského obranného fondu. Soubor finančních nástrojů poskytne různé druhy mechanismů, které členské státy mohou využít k řešení problémů pro rozvoj a zadávání veřejných zakázek na základě spolupráce z hlediska financování. Soubor finančních nástrojů, jehož používání je dobrovolné, poskytne zejména sadu standardizovaných a předem stanovených finančních nástrojů, které mohou flexibilně využít členské státy za účelem společného financování projektů, které mají kromě jiného přínos z podpory rozpočtu EU ve fázi prototypu.

V krátkodobém horizontu bude s členskými státy zřízen ad hoc výbor s cílem vyvinout standardizované nástroje připravené k použití, které umožní rychlé zavedení souboru finančních nástrojů, pokud se je členské státy rozhodnou používat. Mohlo by to mezi jiným zahrnovat prvky, jako jsou standardizované šablony, návrh podmínek, standardní nástroje pro vytvoření finančních nástrojů souvisejících s projektem nebo šablony pro nezbytné rámcové dohody. Tento ad hoc výbor se bude skládat ze zástupců ministerstev obrany a financí / ministerstev hospodářství, zástupců ESVČ, EDA¹³ a dalších příslušných zúčastněných stran. Existující struktury, mechanismy a zkušenosti získané členskými státy z financování obranných projektů na základě spolupráce se využijí v co největším rozsahu, aby se zajistily osvědčené postupy a zamezilo duplicitě. Komise tuto práci podpoří, rozšíří své odborné znalosti využitím podobných nástrojů v jiných oblastech politiky a pomůže přizpůsobit tyto nástroje obranným souvislostem.

Komise kromě toho zřídí interní pracovní skupinu s cílem pomoci členským státům na požádání v uplatňování souboru finančních nástrojů v případě konkrétních projektů zadávání

¹² Jedním příkladem mechanismu sdružování je finanční mechanismus EDA pro spolupráci, jehož vytvoření bylo schváleno ministerským řídicím výborem EDA dne 18. května 2017. Brzy začnou jednání s členskými státy o přípravě programu.

¹³ Plně budou využity zejména odborné znalosti EDA z vytváření finančního mechanismu spolupráce.

veřejných zakázek na základě spolupráce. Bude například poskytovat poradenství týkající se důvodů používání různých forem nástrojů financování pro finanční nástroje související s projekty, včetně kapitálových plateb předem a překlenovacího financování vydáním kapitálových tržních nástrojů. Pracovní skupina bude navíc k dispozici jako jediné kontaktní místo schopné převést odborné znalosti Komise do jiných oblastí důležitých pro projekty zadávání veřejných zakázek na základě spolupráce, jako například soulad s právními předpisy EU o hospodářské soutěži a o zadávání veřejných zakázek v oblasti obrany nebo statistickém zpracování ve fiskálních účtech. Pracovní skupina jako taková by poskytovala jediné kontaktní místo v oblastech odborných znalostí Komise se zajišťováním poradenských, administrativních a v případě potřeby také finančních služeb na požádání pro ty členské státy, které chtějí provádět projekty zadávání veřejných zakázek na základě spolupráce¹⁴. Komise může takto působit jako důvěryhodný partner pro členské státy v zavedení společného zadávání veřejných zakázek na obranné schopnosti.

Podíváme-li se dále dopředu, budou prozkoumány rovněž přínosy zřízení stálé finanční struktury nesouvisející s konkrétními projekty. Taková stálá struktura by v závislosti na svém návrhu a finančním profilu mohla poskytnout další finanční pobídky pro rozvoj schopností a zadávání veřejných zakázek mezi členskými státy na základě spolupráce, včetně jejího zpracování v celkovém fiskálním rámci¹⁵. S výhradou konečné formy případné budoucí stálé strukturované spolupráce a s přihlédnutím k jejímu inkluzivnímu charakteru bude také zvažena možnost spojit klíčové aspekty souboru finančních nástrojů s rámcem PESCO.

Další kroky:

- Vytvořit ad hoc výbor s členskými státy a příslušnými zúčastněnými stranami s cílem vyvinout standardizovaný počáteční soubor nástrojů, který by mohl být součástí souboru finančních nástrojů.
- Zřídit pracovní skupinu Komise, která by působila jako jediné kontaktní místo pro poskytování podpory členským státům v konkrétních projektech zadávání veřejných zakázek na základě spolupráce, včetně zavádění souboru finančních nástrojů a jiných poradenských, finančních a administrativních služeb.
- Dále posoudit případné vytvoření stálé finanční struktury nesouvisející s projekty za účelem poskytování doplňujících finančních pobídek pro rozvoj schopností na základě spolupráce.

5. Podpora integrovaných evropských dodavatelských řetězců a konkurenceschopných malých a středních podniků

Ačkoli rozvoj schopností se zpravidla plně financuje z veřejných prostředků, průmysl často nese významnou část rizika. Představuje to mimořádný problém pro menší dodavatele, kteří musí často přizpůsobovat svou výrobní kapacitu měnícímu se zájmu a přitom se z inovačního hlediska držet na špici. Tito aktéři jsou důležitou součástí dodavatelských řetězců v odvětví obrany a výzvy, před nimiž stojí, mohou ovlivnit úspěch vývojových programů. Tyto výzvy

¹⁴ Je třeba poznamenat, že poskytování některých služeb ze strany Komise, např. finančních služeb, by si vyžádalo mandát v souladu s příslušnou judikaturou Evropského soudního dvora.

¹⁵ Jak bylo uvedeno v evropském obranném akčním plánu: „Vnitrostátní kapitálové vklady do „okna schopností“ budou v rámci Paktu o stabilitě a růstu považovány za „jednorázová opatření“, což znamená, že nezatíží strukturální fiskální úsilí očekávané od členských států. Stejně se bude přistupovat k zárukám, pokud mají dopad na schodek a/nebo dluh.“

mohou vznikat rovněž během fáze rozvoje, ale také v průběhu následného zadávání veřejných zakázek.

Rozvoj schopností neprovádějí pouze dodavatelé velkých systémů, kteří působí jako hlavní dodavatelé, ale i malé a střední podniky a středně velké společnosti, které mnohdy fungují jako subdodavatelé. Proto půjde často o celý řetězec vzájemně propojených přispívajících podniků zapojených do procesu. Pokud jeden prvek v řetězci naráží na jednotlivé překážky financování pro potřebné podnikové investování nebo získání dostatečného provozního kapitálu, mohlo by to zvýšit celkové náklady vývoje a/nebo mezní náklady výroby. Mohlo by rovněž způsobit zdržení v rozvoji schopností nebo zadávání veřejných zakázek.

Současně vzhledem k novým technologickým výzvám v odvětví (od umělé inteligence po robotizaci) pocházejí inovace v obranných technologiích často od začínajících podniků, jejichž zaměřením v některých případech nemusí být na prvním místě obrana. Příslušné finanční nástroje, jako je rizikový nebo vlastní kapitál, by mohly pomoci vyvinout konkurenceschopné evropské technologie důležité pro evropskou bezpečnost a strategickou autonomii.

V zájmu využití potenciálu malých a středních podniků a menších subdodavatelů budou zmobilizovány veškeré nástroje Evropského obranného fondu jak v okně výzkumu, tak i v okně schopností. Přípravná akce i budoucí program obranného výzkumu EU získají širokou účast subjektů, včetně malých a středních podniků. Program rozvoje evropského obranného průmyslu zajistí, aby část celkového rozpočtu směřovala ve prospěch projektů, které umožňují přeshraniční účast malých a středních podniků. Program tak podpoří začlenění malých a středních podniků do evropských dodavatelských řetězců.

I když se udělalo mnoho pro podporu přístupu malých a středních podniků a subdodavatelů na přeshraniční trhy, jakož i pro usnadnění jejich začlenění do existujících nebo nově vytvářených dodavatelských řetězců, musí se vykonat ještě víc jak na evropské, tak i na vnitrostátní úrovni. Je zapotřebí řady opatření, aby se podpořil přístup na přeshraniční trhy, včetně opatření za účelem:

- snížení roztržitosti a zlepšení fungování jednotného trhu v oblasti obrany,
- podpory v rámci evropských strukturálních a investičních fondů nebo centrálně řízených programů EU,
- dalšího usnadnění přístupu k financování od Evropské investiční banky, Evropského investičního fondu a jiných aktérů, včetně národních podpůrných bank, které sledují svou úvěrovou politiku se zvláštním zaměřením na inovace prostřednictvím nástrojů, jako je vlastní a rizikový kapitál a
- podpory rozvoje regionálních klastrů za pomoci evropské sítě regionů podílejících se na obraně¹⁶.

Finanční nástroje na podporu malých a středních podniků a středně velkých společností

Evropský program rozvoje obranného průmyslu navržený Komisí předpokládá možnost, že finanční nástroje podpoří malé a střední podniky a středně velké společnosti v překlenutí rozdílu mezi výzkumem a vývojem. Tyto finanční nástroje by se mohly uplatňovat se skupinou Evropské investiční banky (včetně Evropského investičního fondu pro inovační malé a střední podniky a začínající podniky) nebo jinými příslušnými partnery.

¹⁶ <https://www.endr.eu/>

S cílem pomoci využít nové příležitosti pro různé části dodavatelského řetězce a v souladu s vnitřními omezeními už skupina EIB podporuje investice v oblasti bezpečnosti a obrany, a to zejména ve třech oblastech: i) investice do výzkumu a vývoje technologií dvojího užití, včetně kybernetické bezpečnosti a očkovacích látek, pokud mohou být tyto investice motivovány jejich uvedením na trh za účelem prodeje v civilních aplikacích; ii) ochrana fyzických struktur, jako je dohled a kontrola přístupu v odvětvích energetiky, dopravy a v urbanistickém sektoru; a iii) telekomunikace a informační infrastruktura, včetně (pevných, mobilních a družicových) širokopásmových sítí, datových center a počítačových systémů. Evropský investiční fond zpracoval v poslední době dohody týkající se rizikového kapitálu s cílem podpořit začínající podniky v oblastech bezpečnosti a obrany. EIB zvýší svůj příspěvek do programu EU pro bezpečnost a obranu. Jako první krok to zahrnuje zvýšenou podporu technologií dvojího využití, větší financování opatření civilní ochrany, jako je posílení fyzické a kybernetické infrastruktury a infrastruktury biologické obrany, a také rozšíření podpory pro investice, které jsou doplňující k činnostem v oblasti bezpečnosti a obrany. Banka se zřetelem na potřebné změny svých obecných politik zpracuje ve druhém kroku odolný systém náležité péče pro podporu investic v bezpečnostním odvětví Unie.

V případech, kdy by přístup k finančním prostředkům mohl být pro některé činnosti související s obranou ještě stále omezen kvůli omezením v poskytování půjček, bude dále prozkoumána úloha, kterou by mohly hrát národní nebo regionální podpůrné banky v zavádění příslušných finančních nástrojů a tím i ve zlepšení přístupu malých a středních podniků k dodavatelským řetězcům, aby získaly potřebné finanční prostředky. Řada těchto podpůrných bank už může aktivně podporovat a podporuje projekty v kontextu národní obrany. Příklady podporovaných projektů se pohybují od struktur partnerství veřejného a soukromého sektoru pro armádní služby po vojenské schopnosti, jako jsou obrněná vozidla. Komise prozkoumá nejlepší cesty zavedení příslušných finančních nástrojů v příštím víceletém finančním rámci.

Využívání strukturálních fondů a inteligentní specializace

Unijní programy financování, zejména evropské strukturální a investiční fondy, mohou také hrát významnou roli v podpoře integrovaných dodavatelských řetězců. Jak je uvedeno v evropském obranném akčním plánu, Komise pracuje s cílem podpořit příležitosti financování poskytované strukturálními fondy, které mohou členské státy využít v odvětví obrany, pokud přispívají k cílům předmětného fondu za účelem:

- i) spolufinancování produktivních investičních projektů a
- ii) podpory modernizace dodavatelských řetězců v oblasti obrany.

Odvětví obrany mohou přispět k záměrům a cílům stanoveným v evropských strukturálních a investičních fondech, jako je podpora rozvoje regionálních ekonomik, které dokáží výrazně znásobit investice do odborných dovedností, pracovních míst a technického a hospodářského rozvoje.

Evropský fond pro regionální rozvoj (ERDF) může podpořit investice malých a středních podniků aktivních v odvětví obrany nebo s ním spojených, pokud sledují převažující cíle Unie týkající se posílení hospodářské, sociální a územní soudržnosti, respektují rozsah podpory z ERDF a přispívají k existujícím tematickým cílům¹⁷.

¹⁷ Podle definice v nařízení (ES) č. 1301/2013.

Například investice do výzkumu a inovačních činností pro rozvoj a využívání nových technologií souvisejících s obranou jsou způsobilé pro financování z ERDF, je-li převažujícím cílem investic přispívat k hospodářské, sociální a územní soudržnosti Unie.

Další opatření na podporu malých a středních podniků v odvětví obrany

Komise bude využívat zprávu skupiny odborníků o přeshraničním přístupu malých a středních podniků ke smlouvám o obraně a bezpečnosti uveřejněnou dne 30. listopadu 2016. Komise bude přijímat doporučení určená členskými státy a jejich zadavateli, aby se podpořily malé a střední podniky a subdodavatelé v řadě oblastí, kromě jiného:

- konkrétní opatření, jak by zadavatelé mohli usnadnit přeshraniční účast a účast malých a středních podniků a středně velkých společností na postupech zadávání veřejných zakázek v oblasti obrany. Tato opatření by mohla zahrnovat poskytování včasných informací o dlouhodobých plánech a prioritách s využitím oznámení před zadáním zakázky, navržením postupů zadávání veřejných zakázek, aby se usnadnila přeshraniční účast a účast malých a středních podniků a odborná příprava pro dodavatele a poskytovatele atd;
- opatření průmyslové politiky, jako je rozvoj systémů financování s přihlédnutím k potřebám malých a středních podniků v oblasti obrany, které poskytují informace o malých a středních podnicích a jejich kapacitách, podpora rozvoje obranných klastrů, budování dovedností, podpora a provádění výzkumně-technologických projektů s poskytováním pomoci při zapojení malých a středních podniků.

Očekává se, že tato doporučení budou přijata do konce roku 2017 a jednání s členskými státy už začala. Na doporučení naváže zapojení průmyslu do rozvoje souboru osvědčených postupů ve všech dodavatelských řetězcích, které se budou sledovat s cílem mít konkurenceschopné podniky a co nejlepší výrobky a současně poskytovat příležitosti pro subdodavatele v celé Evropě bez ohledu na jejich umístění. Komise počítá s tím, že se odvětví do tohoto procesu aktivně zapojí, zejména hlavní dodavatelé.

Další kroky:

- část rozpočtu Programu rozvoje evropského obranného průmyslu vyčleněná na projekty umožňující přeshraniční účast malých a středních podniků,
- posouzení přeshraniční účasti malých a středních podniků a vyčleněných finančních nástrojů v souvislosti s přípravou návrhů v rámci příštího víceletého finančního rámce,
- skupina EIB zvýší v krátkodobém horizontu svou podporu technologií dvojího užití, vyššího financování opatření civilní ochrany a také rozšíření podpory pro investice, které jsou doplňující k činnostem bezpečnosti a obrany. Banka se zřetelem na potřebné změny svých obecných politik zpracuje ve druhém kroku odolný systém náležité péče pro podporu investic v odvětví bezpečnosti v Unii.
- v případech, kdy by přístup k finančním prostředkům mohl být pro některé činnosti související s obranou ještě stále omezen kvůli omezením v poskytování půjček, bude v souvislosti s příštím víceletým finančním rámcem dále prozkoumána úloha národních nebo regionálních podpůrných bank v zavádění příslušných finančních nástrojů a tím i ve zlepšení přístupu malých a středních podniků k dodavatelským řetězcům,
- zvýšení informovanosti o existujících příležitostech, které poskytují programy financování EU a také národní nebo regionální podpůrné banky,
- zpracování souboru osvědčených postupů v celých dodavatelských řetězcích spolu s průmyslem.

ZÁVĚR

Evropský obranný fond již začíná plnit svou úlohu.

Přípravná akce obranného výzkumu již probíhá, přičemž v rámci okna výzkumu zajistí během tří let odhadem 90 milionů EUR. Současný návrh Programu rozvoje evropského obranného průmyslu přidá v rámci okna schopností do roku 2020 dalších 500 milionů EUR a má potenciál vytvořit do roku 2019 celkové investice ve výši nejméně 2,5 mld. EUR.

Komise kromě toho zahajuje řadu finančních nástrojů, které mohou rychle vést k projektům na základě spolupráce mezi členskými státy. Komise je připravena podpořit členské státy v konkrétních projektech zadávání veřejných zakázek na základě spolupráce.

Komise plní svou úlohu. Evropský parlament a Rada by teď měly návrh přijmout jako prioritu. Členské státy by měly rok 2018 využít k sestavení a přípravě seznamu projektů, které se mají financovat jako naléhavé.

Tyto návrhy a opatření jsou součástí postupné změny směrem k užší spolupráci v oblasti obrany v Evropě, která bude upevněna v nadcházejícím víceletém finančním rámci po roce 2020, kdy Evropský obranný fond bude představovat polovinu obranných projektů založených na spolupráci v Evropě.

Předložením tohoto návrhu Komise přispívá k vytvoření Evropské unie, která chrání a brání. Ambiciózní Evropský obranný fond podpoří konkurenceschopnost evropského obranného průmyslu. Bude motorem pohánějícím rozvoj evropské bezpečnostní a obranné unie.

PŘÍLOHA

Podpora spolupráce v oblasti obrany prostřednictvím souboru finančních nástrojů

Komise bude hrát aktivní roli, pokud jde o soubor finančních nástrojů. Zřídí ad hoc výbor složený z členských států a příslušných zúčastněných stran s cílem v co nejvyšší možné míře standardizovat soubor finančních nástrojů, aby se umožnilo jejich rychlé zavedení do konkrétních projektů. Komise kromě toho zřídí pracovní skupinu, která na požádání podpoří členské státy v uplatňování souboru finančních nástrojů v případě konkrétních projektů zadávání veřejných zakázek na základě spolupráce. Komise tak konkrétním způsobem přispěje k podpoře členských států při provádění projektů zadávání veřejných zakázek na základě spolupráce.

Standardizace souboru finančních nástrojů:

Tato činnost prováděná s cílem standardizovat nástroje v souboru finančních nástrojů by vzala v úvahu existující postupy, koncepce a příklady z vnitrostátního, nadnárodního a mezinárodního kontextu. Aby se zamezilo duplicitě, existující struktury a mechanismy by se měly co nejvíce spojit se souborem finančních nástrojů a současně zůstat otevřené různým možnostem pro používaný rámec.

Sdružování rozpočtových prostředků

Jednoduše řečeno, sdružování by od členských států vyžadovalo, aby se rozhodly spolupracovat na obranných projektech a přispívat určitou částkou do vnitrostátní složky (např. bankovní účet) daného mechanismu pro sdružování finančních prostředků. Tyto prostředky by se potom mohly použít na společné financování konkrétních projektů založených na spolupráci s jiným(i) členským(i) státem (státy). Existuje již několik příkladů zavedeného nebo rozvíjeného sdružování v oblasti obrany, které poskytují nápady týkající se potenciálních možností. Zejména Organizace pro vzájemnou spolupráci v oblasti vyzbrojování (OCCAR) má zaveden jednoduchý mechanismus sdružování, zatímco v Evropské obranné agentuře probíhá v současné době proces vytváření finančního mechanismu spolupráce¹⁸, což je forma mechanismu sdružování, která by kromě jiného umožňovala výměny „vratných záloh“ mezi členskými státy. Komise bude nadále aktivní, zejména prozkoumá a posoudí, do jaké míry se existující mechanismy budou kombinovat s propracovanějšími soubory finančních nástrojů.

Mechanismus úhrady nákladů prostřednictvím účelového finančního nástroje

Úhrada nákladů by se prováděla ve formě „kvazipříjmů“, které by plynuly zpět do účetních jednotek, do nichž se investovalo (tj. členské státy, které investovaly do rozvoje určité schopnosti). Sdruží-li se prostředky do účelového nástroje, struktura peněžních toků by se podobala struktuře financování projektu. Pro takový účelový nástroj lze uvažovat o dvou různých strukturách financování: i) financování vlastním kapitálem, jímž každý členský stát zúčastněný na rozvoji uhradí stejnou paušální částku do účelového nástroje k úhradě nákladů na vývoj, která by odpovídala podílu vlastního kapitálu v účelovém nástroji; nebo ii) překlenovací financování, pomocí něhož by se členské státy zúčastněné na vývoji mohly také rozhodnout financovat část nákladů na vývoj vydáním nástrojů kapitálového trhu (např. projektových dluhopisů), čímž by snížily svou přímou kapitálovou účast v účelovém nástroji. Komise bude dále pracovat na různých institucionálních, finančních a právních aspektech

¹⁸ Řídící výbor EDA přijal dne 18. května 2017 finanční mechanismus spolupráce, např. program EDA Ad-HOc CAT A. Brzy začnou jednání s členskými státy o uspořádání programu a jejich ukončení se očekává v nadcházejících měsících.

potřebných k provádění takových struktur, včetně vytvoření finančních nástrojů souvisejících s projektem. Cílem by bylo usnadnění jejich používání pomocí standardizace a výměny odborných znalostí a osvědčených postupů.

Záruka na financování dodavatelů spojené s projektem

Záruky by se mohly použít k zajištění úvěrů pro (sub)dodavatele v oblasti obrany. Jeden způsob poskytnutí záruk by byl takový, že členské státy, které se zúčastní zadávání veřejných zakázek, vytvoří finanční nástroj (např. účelový nástroj) a sdruží příspěvky, čímž vytvoří záruční fond. Alternativa předběžného financování záručního fondu by vyžadovala, aby zúčastněný členský stát poskytl nadměrné záruky k zabezpečení dostatečného navýšení úvěru. Komise bude nadále aktivní, zejména prozkoumá možnosti s ohledem na více institucionální spolupráci s veřejnými finančními institucemi, například podpůrnými bankami, týkající se uplatňování finančních nástrojů, jako jsou záruky.

Jiné případné nástroje

Příklady společného vlastnictví v odvětví obrany už existují, a to zejména v kontextu NATO (např. mezinárodní flotila víceúčelových tankovacích letounů a schopnost v oblasti strategické letecké přepravy). Dosud nabyté zkušenosti by mohly tvořit užitečnou základnu pro další rozvoj nástrojů zahrnutých do souboru finančních nástrojů, které by mohly podpořit členské státy v uskutečňování společného vlastnictví. Potenciálně užitečným doplňkem souboru finančních nástrojů by navíc mohl být rovněž leasingový režim. Jedna forma leasingu by mohla zahrnovat zejména leasing členským(mi) státem (státy) od soukromého sektoru a/nebo podnik ve společném vlastnictví. Mohlo by se také uvažovat o leasingu od jiného členského státu / třetí země, obzvláště v případech, když se tyto země specializují buď na určitou obrannou schopnost, a/nebo mají přebytečnou kapacitu. Další možností by bylo, že by si schopnosti (např. zboží dvojího užití) od soukromého sektoru pronajala (v případech dovolených Smlouvou) Evropská unie (např. Komise nebo agentura).

Podpora při uplatňování souboru finančních nástrojů u konkrétních projektů:

Komise vytvoří interní pracovní skupinu, která bude připravena pomáhat členským státům v uplatňování souboru finančních nástrojů. Pracovní skupina bude schopna poskytovat konkrétní pomoc a poznatky k jednotlivým projektům. Příklady druhů podpory, které by interní pracovní skupina mohla poskytovat, jsou shrnuty níže.

